

NEKAJ DOGAJANJ JE PRECEJ DRUGAČNIH OD TEGA, KAR "VE" EVROPSKA KOMISIJA

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

23

Domače trošenje se je februarja zmanjšalo bolj od sezonskega; najbolj je upadlo trošenje države. Trend trošenja prebivalstva se je na najnižji ravni po aprilu lani, obrnil navzgor; investicije so se celo povečale, trend pa se je obrnil navzdol. Število transakcij s stanovanji stagnira, z novimi se zmanjšuje. Izvozno povpraševanje se je po decembrskem obratu okrepilo, a je trajnost te okrepitev vprašljiva. Krepi se izvoz v države izven EU, kjer dinamika v Sloveniji prehitava dinamiko EU, ki jo je v zadnjih letih spremljala. Kratkoročna pričakovanja ne kažejo na večje spremembe zdajšnje dinamike povpraševanja.

Čeprav je bil v dveh od treh mesecev prvega četrletja dosežen presežek v blagovni menjavi, četrletni saldo ostaja negativen; menjava z EU medletno pada, menjava z nečlanicami narašča. Padec uvoza kaže na močno recesijo pri nas, rast izvoza pa je šibka. Delež EU v slovenski trgovinski menjavi pada, še posebno Nemčije, ki jo je v uvozu prehitela Italija.

Gospodarska klima se je v aprilu še malo ohladila; na to je vplivalo znižanje zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v trgovini na drobno. V storitvenih dejavnostih se je klima popravila, a ostaja daleč pod dolgoletnim povprečjem. Zaupanje v gradbeništvu se je nekoliko popravilo, pričakovanja za naslednje tri mesece so se pri preživelih gradbenikih okrepila; še naprej jih najbolj tarejo premajhna naročila. Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno se je v aprilu znižala, trgovino najbolj tareta premajhno povpraševanje in velika konkurenca. Gospodarska klima v celotni EU se je poslabšala; naročila v gradbeništvu so se zmanjšala, prav tako so oslabela pričakovanja v trgovini na drobno in v predelovalnih dejavnostih. Splošni poslovni optimizem je še oslabel.

Industrijska produkcija in produkcija v predelovalnih dejavnostih se je v februarju nekoliko poslabšala, impulzni trend pa se je obrnil navzgor. V EU27 je industrijska produkcija februarja zrasla, medletno pa se je zmanjšala. Med članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na januar prej zrasla v desetih, padla pa v dvanajstih državah. Vrednost gradbenih del je bila februarja višja kot v januarju, a za dobro desetino manjša kot lani; manjše je tudi število opravljenih gradbenih ur. Skupno število turističnih prenočitev se je medletno rahlo povečalo, a se je trendno zniževalo; manjše je bilo število domačih turistov, večje pa število tujih. Zračni prevoz še naprej hitro

upada, cestni potniški pa raste; močno se je popravil pomorski transport. Stanje na trgu dela se je nekoliko umirilo. Število brezposelnih se je marca in aprila zmanjšalo, večino priliva na ZRSZ tvorijo delavci, ki so izgubili delo zaradi zaposlitve za določen čas, večino odliva pa tisti, ki si poiščejo novo zaposlitev za določen čas ali pa se samozaposlijo.

24

Medletna rast cen se je kljub aprilskim podražitvam ponovno znižala, razlike med rastjo cen blaga in cen storitev so se zmanjšale. Zmanjšuje se tudi razlika med harmonizirano inflacijo v Sloveniji in evro območju, posebno hitro se zmanjšujejo razlike v osnovni inflaciji, ki je v Sloveniji že nižja kot v evro območju. Cene industrijskih proizvajalcev se še naprej počasi povečujejo, razlike v rasti cen med področji ostajajo velike; cene proizvodov za domači trg in za trge izven evro območja so zrasle, cene proizvodov za trge v evro območju pa so padle. Pričakovanja ne kažejo na večje spremembe dinamike cen; pričakovane drobnoprodajne cene blaga ostajajo nekaj nad dolgoročnim povprečjem, pričakovane cene storitev stagnirajo. Tudi pri proizvajalčevih cenah kratkoročna pričakovanja ne kažejo opaznih sprememb v dinamiki. Cene surovin so v aprilu porasle, najbolj cene hrane, kovine pa so se pocenile. Navkljub naraščanju so cene surovin konec aprila ostale opazno pod ravniyo pred letom.

Plače tako kratkoročno kot dolgoročno še naprej padajo; razlike v dinamiki so bile velike, dolgoročna dinamika je bila v večini dejavnosti negativna; v letu dni so se najbolj znižale plače v izobraževanju.

Na znižanje je vplivalo manjše število delovnih ur v februarju, ki je bilo precej večje od običajnega sezonskega. Plače v javnem sektorju še naprej pešajo hitreje kot v ostalih; najhitreje v šolstvu. Dinamika enotnih stroškov dela in mase stroškov dela za tri ključne segmente javnega sektorja: državo, šolstvo in zdravstvo kaže, da so enotni stroški dela konec 2012 pod nominalno! ravniyo na začetku krize v vseh treh segmentih in da je bilo zmanjšanje v zdravstvu in v šolstvu večje kot v evro območju. Ker pa se je zaposlenost v javnem sektorju v Sloveniji zmanjševala manj kot v evro območju ali pa se je povečala, je masa stroškov dela v zdravstvu in šolstvu do sredine 2011 porasla bolj kot v evro območju, potem pa se je razlika začela zmanjševati, najbolj v 2012. V ožji državi je masa stroškov dela vse od začetka krize sledila gibanju mase plač v evro območju, le da je bolj nihala. Relativno gibanje enotnih stroškov dela v javnem sektorju je bilo drugačno kot v izvoznem delu gospodarstva, ki od sredine 2010 posluje brez večjih ovir na strani povpraševanja. V predelovalni dejavnosti so enotni stroški dela ves čas krize naraščali približno tako hitro kot v evro območju, zmanjševanje zaposlenosti pa je bilo precej hitrejše, zato je masa stroškov dela od konca 2010 dalje vse bolj zaostajala za ustrezno maso v evro območju. Ker se je izvozno trošenje po 2010 gibalo z enako dinamiko kot v EU, se je konkurenčnost po 2010, v nasprotju s splošnim prepričanjem in mnenjem EU Komisije, v Sloveniji povečevala hitreje kot v EU.

Javnofinančni prihodki so marca padli, aprila pa še za več porasli, a so precej zaostali za lanskimi. K velikemu medletnemu zmanjšanju neposrednih davkov je levji delež zaradi

poračuna preveč plačanega davka prispeval davek na dobiček, k padcu pa je prispevala tudi manjša dohodnina. Prispevki so se aprila popravili, tudi medletna stopnja se je dvignila. Domači davki na blago in storitve so aprila presegle ustrezne davke lani; večino razlike so prispevale trošarine. Ker se je prispevek neto izvoza blaga in storitev k domačemu produktu v drugem delu lanskega leta močno povečal, zaostajanje donosa od davka na dodano vrednost ne preseneča.

Krediti podjetjem in gospodinjstvom so se zmanjšali tako februarja kot marca, medletna stopnja pa se ni spremenila. Krediti podjetjem se zmanjšujejo hitreje kot prebivalstvu. Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu so prenehali rasti po drugem četrtletju 2010 in začeli padati po drugem četrtletju 2011. Zaradi zaostritve zahtev evropskega regulatorja (EBA), so se skupni krediti takrat začeli ponovno zmanjševati tudi v celotnem evro območju. V obdobju zaostrovanja likvidnosti bank se je kreditni potencial bank za kreditiranje podjetij in prebivalstva zmanjšal tudi zaradi večjega kreditiranja države. Celotni krediti (državi, podjetjem in prebivalstvu) so začeli hitreje padati šele lani. Depoziti se zmanjšujejo počasneje kot krediti; skupni so se februarja in marca celo povečali. Povečanje obrestnih mer ECB doslej ni imelo učinkov na obrestne mere na denarnem trgu. Osnovne značilnosti obrestnih mer na drobnoprodajnem trgu ostajajo enake; depozitne se zmanjšujejo, za podjetja so precej višje kot v evro območju, za prebivalstvo pa približno enake. Posojilne obrestne mere stagnirajo, za prebivalstvo so nižje kot v evro območju, za podjetja pa višje.

Februarski pozitivni saldo tudi dvomesečni saldo spreminja v rahlo pozitivnega. K temu so prispevali manjši primanjkljaj na računu blaga, večji presežek na računu storitev ter primanjkljaja na računu dohodkov in tekočih transferov. Neto zunanji dolg Slovenije je bil konec februarja manjši kot konec 2012; v bruto dolgu je že pol suverenega dolga.

SOME DEVELOPMENTS DIFFER FROM WHAT EUROPEAN COMMISSION "KNOWS"

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

26

Drop of domestic consumption in February was more than seasonal, government spending decreased most. The trend of households spending at its lowest level since has turned upward, investment has even increased, but the trend is negative. The number of housing transactions stagnated, the number of new housing decreased. Export demand has intensified after the December break; the sustainability of this reinforcement is questionable. Exports to countries outside the EU strengthened with the dynamics in Slovenia ahead of EU dynamics. Short-term expectations do not indicate significant change of demand dynamics.

Despite surpluses in two of three months of the first quarter, quarterly trade balance remained negative; trade with the EU was falling, trade with non-EU countries growing. Decline in imports was caused by strong downturn in our country, export growth has been weak. The EU's share in the Slovenian international trade declined, particularly with Germany, which was in imports outpaced by Italy.

The economic climate in April cooled a little. It was caused by the drop of confidence in the manufacturing and retail trade. In the services, the confidence improved but remained far below the longer run average. Confidence in the construction sector recovered and expectations for the next three months by the survivors in the sector strengthened, though it continues to be the most afflicting by lack of orders. Confidence indicator in retail trade in April decreased, the sector is most plagued by a lack of demand and strong competition. Economic sentiment in the EU largely deteriorated; orders in the construction declined, expectations in retail trade and manufacturing worsened.

Industrial production and production in manufacturing deteriorated slightly in February, while impulse trend turned up. In the EU27, industrial production rose in February, but yearly rates decreased. Among the EU countries for which data are available, industrial production in February compared to the previous month, rose in ten and fell in twelve countries. The value of construction works in February was higher than in January but a tenth lower than last year; a number of construction hours was also smaller. The total number of overnight stays of tourists increased slightly annually, number of domestic

tourists decreased, number of foreign increased. Air transportation continued to decline rapidly, while number of passenger in public road transportation grew; there was a strong recovery in maritime transport. The labor market situation has eased somewhat. The number of unemployed fell in March and April. Most of the inflows to the employment offices were formed by workers who lost their jobs due to fixed-term employment, most of the outflows from the offices were created by those who found new fixed-term jobs or self-employed.

The annual price growth, despite an increase in April, fell again, the difference between the growth of prices of goods and services prices decreased. The difference between the harmonized inflation in Slovenia and in the euro area narrowed, especially rapidly decreasing are differences in base inflation which is in Slovenia lower than in the euro area. Industrial producer prices continue to slowly increase, the difference in growth between areas remain large, the prices of products for the domestic market and export markets outside the euro area have been rising, prices of markets within the euro area have been falling. The outlook does not show significant changes in the dynamics of prices in the next few months; expected retail prices of goods remained just above long-term average, expected prices of services stagnated. Short-term expectations show no significant changes in the dynamics of producers prices. Commodity prices in April rose, the most food prices, while prices of metals fell. However, prices of raw materials at the end of April remained significantly below the level a year ago.

27

Wages, in both the short and the long term, continued to fall, the differences in the dynamics were large. Long-term dynamics in most activities is negative, with the largest decline of wages in education. The reduction was partly caused by a number of working hours in February, which was significantly smaller than normal seasonal. Wages in the public sector continue to fall faster than in the rest of the economy, the drop was fastest in the education.

The dynamics of unit labor costs and total wage bill costs for three key segments of the public sector (government, education and health) shows that unit labor costs at the end of 2012 is under the level at the beginning of the crisis and that the reduction in health care and education was higher than in the euro area. However, employment in the public sector in Slovenia decreased less and total wage bill in health care and education before the middle of 2011 increased more than in the euro area. The gap afterwards began to decline, especially in 2012. The wage bill of narrow government accompanied the trend of the wage bill in the euro area, but fluctuated more. Relative development of unit labor costs in the public sector differed from the exporting sector which since the mid-2010 operates without major obstacles on the demand side. The unit labor costs in manufacturing have grown as fast as in the euro area. At the same time, the decline in employment in manufacturing was much faster than in the euro area, so that the wage bill costs since the end of 2010 lagged behind the wage bill costs in the euro area. As the exports after 2010 moved at the same pace as in the EU, the competitiveness, contrary to popular belief, including the EU Commission, in Slovenia increased faster than in the EU.

Government revenues fell in March and increased in April but they were quite below the revenues in last year. The drop of profit taxes contributed the lion's share as the settlement of excess payments was negative; lower income taxes contributed as well. Social contributions in April improved, annual rate has risen. Due to holidays in April reliable assessment of the dynamics is to be seen. Domestic taxes on goods and services in April exceeded the taxes in April last year, excise tax contributed most of the differences. As the contribution of net exports (balance of goods and services) to the domestic product in the second part of last year increased significantly, lagging revenues from value added tax are not surprising.

28

Total loans to businesses and households declined in February and March, the annual rate did not alter. The loans to businesses decreased faster than the loans to households. Total loans to businesses and households stopped growing in the second quarter of 2010 and began to decline afterwards. Due to the tightened requirements of the European regulator (EBA), total credits began to decline again in the whole euro area. During the tightening of banks liquidity, the credit potential of banks to extend credit to companies and households was also decreased by increased lending to the government. Total loans (governments, companies and households) have begun to fall rapidly since last year but have remained higher than at the beginning of the crisis. Deposits are decreasing at a slower pace than loans, total deposits (by companies and households) in February and March even increased.

The effects of the ECB lowered interest rates have not yet been seen on the money market. The basic characteristics of interest rates on the credit market have remained unaltered; deposit rates for businesses are higher than in the euro area, for the households they are about the same. Lending rates have stagnated; for households they are lower than in the euro area, for the companies they are considerably higher.

February's positive balance of payment turned the two-month balance to be slightly positive due to lower deficit in the goods account, higher surplus in the services account and unaltered deficits in the income and current transfers accounts. Net external debt of Slovenia at the end of February was lower than at the end of 2012, half of gross debt was sovereign debt.

AGREGATNO POVPRŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

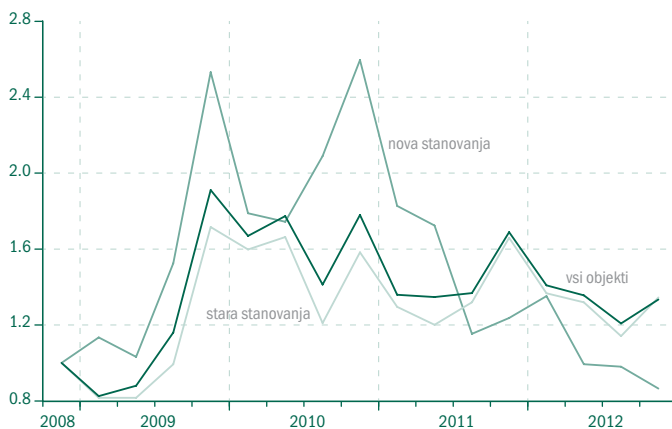
1. Izvozno povpraševanje se glede na evro območje relativno krepi

Podatki o domačem trošenju so dostopni do februarja, ko se je opazno zmanjšalo. Februarja je sicer opazno krčenje trošenja sezonske narave, vendar je dejanski padec močnejši od sezonskega (medletna rast je padla na -5.6%, rast impulznega trenda pa na -1%).

Najbolj se je februarja zmanjšalo tekoče trošenje države za blago in storitve. Medletna stopnja se je zmanjšala kar za 13 odstotnih točk letne rasti. Trošenje prebivalstva je februarja padlo na najnižjo raven po aprilu lanskega leta, ko se je zaustavilo njegovo naraščanje. V primerjavi z februarjem lanskega leta je bilo za 5% manjše, vendar je impulzni trend (ki ne vsebuje ne sezone ne slučajnih vplivov) še vedno kazal naraščanje po okoli 2.5% letno. Trošenje prebivalstva trendno narašča že dva meseca, saj je trendno poraslo tudi januarja. Zadnjikrat se je to zgodilo pred letom dni. Investicije v osnovna sredstva so se februarja celo povečale, ker pa je februar za investicije močan mesec, ne čudi, da se je, navkljub opaznemu tekočemu povečanju (za 10%), investiranje trendno zmanjšalo (po letni stopnji okoli 2%).

Čeprav se je krčenje trošenja prebivalstva v drugem četrtletju lani opazno pospešilo, se na trgu stanovanjskih nepremičnin, pri dinamiki transakcij ni nič bistveno spremenilo. Kot kaže slika, se je dinamika počasnega zmanjševanja obsega transakcij, ki se je pričela po drugem četrtletju 2010 (ko je Banka Slovenije zaostila kapitalske zahteve do bank), nadaljevala tudi do konca lanskega leta. Število transakcij z vsemi objekti (novim in starimi stanovanji ter hišami) se zmanjšuje v povprečju po okoli 2.2% na četrtletje; tako da je bilo število transakcij konec lanskega leta približno tolikšno kot sredi 2008.

Transakcije na trgu nepremičnin

Vir: SURS; lastni izračuni

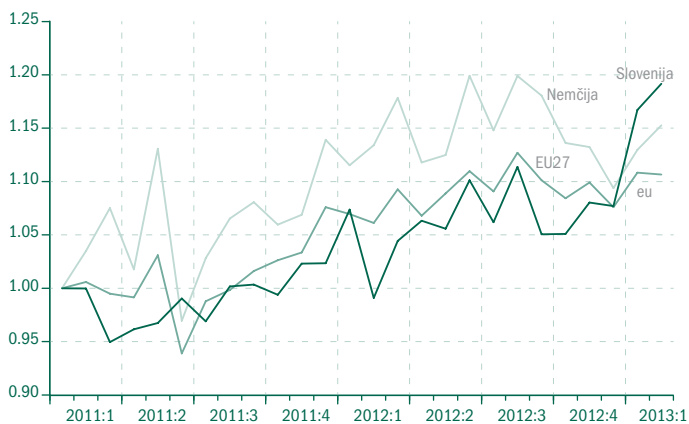
Opomba: Obseg transakcij v četrtletju; podatki so normirani na zadnje četrtletje pred krizo 2008/IV=1.

30

Izvozno povpraševanje se je po decembrskem obratu okrepilo, a je trajnost te okrepitve vprašljiva. Februarja je izvoz Slovenije nominalno porasel za 4.1%; lanskoletno vrednost je presegel za 2.6% in trendno naraščal po preko 12% letno. Marca je izvoz pospešil še bolj, vendar je navkljub temu zaostal za sezonskim povečanjem, zato se je trendno naraščanje zaustavilo. Povpraševanje po izvozu Slovenije v gospodarstvih izven EU27 (extra EU27 izvoz) je po decembrskem obratu pospešilo bolj kot celoten izvoz. Tekoče in medletno je ustrezen izvoz februarja naraščal po preko 14% na letni ravni. V celotni EU se ustreza dinamika (extra EU27) izvoznega povpraševanja, po opazni umiritvi v sredi lanskega leta, povečuje počasneje kot v Sloveniji. Kot kaže slika, velja podobno tudi za izvozno povpraševanje v Nemčiji, saj se po opaznem pojemanju v sredini lanskega leta tudi izvoz v Nemčiji počasneje pobira kot v Sloveniji.

Slika tudi kaže, da je dinamika izvoza v Sloveniji v zadnjih dveh letih zelo podobna dinamiki v povprečju EU. V nasprotju s splošnim prepričanjem (in trditvami EU Komisije) torej ne kaže opaznega zaostajanja za dinamiko izvoza celotne EU.

Izvoz izven EU27

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Nominalni izvoz v gospodarstva izven EU27; desezonirane vrednosti; normiran na 2011/1=1

Kratkoročna pričakovanja ne kažejo večjega spreminjanja sedanje dinamike povpraševanja. Povpraševanje prebivalstva bo verjetno ostalo nespremenjeno, ali rahlo povečalo dinamiko. Pričakovana prodaja trgovine na drobno ostaja na dolgoročnem povprečju, pri storitvenih sektorjih se pričakovano povpraševanje krepi, vendar je še naprej znatno pod dolgoročnim povprečjem (delež podjetij iz storitvenih sektorjev, ki pričakujejo povečanje povpraševanja, je približno enak deležu podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje povpraševanja).

Izvozna pričakovanja so se po sredini 2012 precej popravila, na začetku drugega četrtertletja letos stagnirajo malo pod dolgoročnim povprečjem. Delež izvoznikov, ki pričakujejo povečanje izvoza presega delež tistih, ki pričakujejo zmanjšanje za približno 15% (dolgoročno povprečje neto pričakovanj je 20%) vseh anketiranih izvoznih podjetij.

Sodeč po pričakovanjih tudi pri investicijah na obzorju ni opazne spremembe. Delež podjetij predelovalne dejavnosti, ki investirajo, se še zmanjšuje, čeprav so napovedi malenkost boljše kot lani. Le v gradbeništvu se pričakovanja še naprej sistematično (a počasi) izboljšujejo; aprila so pričakovana naročila le še malo zaostajala za dolgoročnim povprečjem, a gre za podjetja, ki so v gradbeništvu sploh še ostala živa.

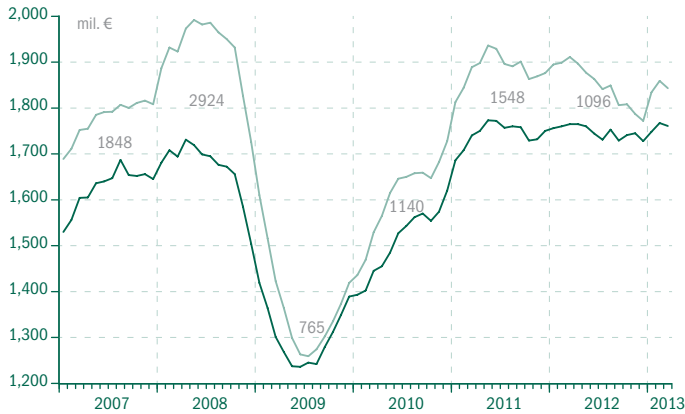
31

2. Presežek v blagovni menjavi tudi marca, a dinamika izvoza slabi, uvoz pada

Čeprav je bil v dveh od treh mesecev prvega četrtertletja dosežen presežek v blagovni menjavi, je četrletni saldo še negativen, vendar manj kot lani. Menjava z EU medletno pada, kar zaradi recesije ne preseneča, menjava z nečlanici EU vse bolj narašča. Padec uvoza kaže na močno recesijo pri nas, rast izvoza pa je šibka. Delež EU27 v slovenski menjavi zadnja leta pada. Če bi bil v osnovi manjši, bi bil »uvoz recesije« manjši. Tretjinski delež nečlanice EU bi bil smiseln cilj.

Februarja 2013 je bil skupni izvoz 1714 milijonov € (2.6% več kot februarja 2012), skupni uvoz 1712 milijonov € (4.0% manj kot pred letom), kar pomeni presežek 2 milijona € in 100.1% pokritje uvoza za izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1174 milijonov € (1.8% manj kot leto prej), prejem blaga iz EU 1275 milijonov € (6.3% manj). Primanjkljaj znaša 101 milijon €, pokritje uvoza z izvozom v menjavi s članicami EU 92.1%. V menjavi z nečlanicami EU je bil izvoz 540 milijonov € (kar 14.0% več kot februarja 2012), uvoz 437 milijonov € (3.1% več kot pred letom), kar pomeni presežek 103 milijone € oziroma 123.6% pokritje uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava (desezonirana)

Vir: SURS

32

Marca 2013 je bil skupni izvoz 1884 milijonov € (2.3% manj kot marca 2012, a 9.9% več kot februarja letos), skupni uvoz 1873 milijonov € (kar 8.3% manj kot v enakem mesecu lani, a 9.4% več kot februarja letos), kar pomeni presežek 11 milijonov € oziroma 100.6% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi s članicami EU je bil marca izvoz 1291 milijonov € (4.8% manj kot marca lani oziroma 10.0% več kot februarja letos), uvoz 1377 milijonov € (kar 14.2% manj kot leto prej, a 8% več kot februarja letos), kar da primanjkljaj 86 milijonov € oziroma 93.8% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil v marcu izvoz 592 milijonov € (3.8% več kot marca 2012 in 9.6% več kot v februarju letos), uvoz 496 milijonov € (13.8% več kot pred letom in 13.5% več kot februarja letos), kar pomeni presežek 96 milijonov € oziroma 19.4% pokritje uvoza z izvozom.

V prvem četrtletju skupaj je skupni izvoz znašal 5246 milijonov € (1.1% več kot v prvem četrtletju 2012), uvoz 5519 milijonov € (1.7% manj kot lani), kar da primanjkljaj 273 milijonov €, oziroma 95.1% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi v okviru EU je bila četrtletna odprema blaga 3638 milijonov € (2.3% manj kot v enakem razdobju 2012), prejem blaga 4084 milijonov € (3.6% manj kot pred letom), kar pomeni primanjkljaj 446 milijonov € oziroma 89.1% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil skupni izvoz v prvem četrtletju letos 1608 milijonov € (9.7% več kot lani), skupni uvoz 1435 milijonov € (4.1% več kot lani), kar pomeni presežek 173 milijonov € ali 112% pokritje uvoza z izvozom.

V razporeditvi po državah delež Nemčije v izvozu vztrajno pada: iz preko 30% pred leti se je zmanjšal na 21.3% v 2012. V uvozu je padel na 18.1%, kar pomeni, da je imela z Nemčijo

Slovenija v 2012 presežek blagovne menjave 417 milijonov. Razlog je položaj Slovenije kot izdelovalke polproizvodov za Nemčijo. V izvozu je bila Italija drugi partner, Avstrija tretji, Hrvaška četrti in Francija peti. V uvozu je Italija celo prehitela Nemčijo, sledijo Avstrija kot tretja, Hrvaška in Francija. Delež EU27 v blagovni menjavi Slovenije pada, v izvozu s 70.8% v 2011 na 69.1% v 2012; v uvozu s 76.5% v 2011 na 75.5% v 2012.

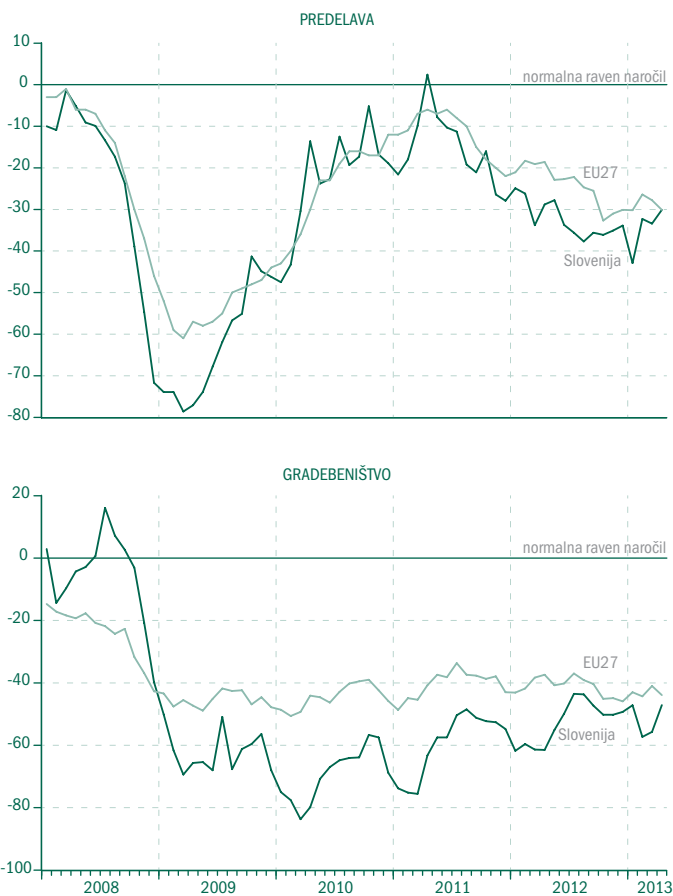
3. Rahla aprilaska ohladitev gospodarske klime

Gospodarska klima se je v aprilu malenkostno ohladila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi se je njen kazalnik v aprilu znižal za odstotno točko glede na mesec prej, od aprila 2012 je nižji za dve odstotni točki, hkrati pa je njegova vrednost za 12 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na aprilsko poslabšanje gospodarske klime sta vplivali predvsem znižanji zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v trgovini na drobno.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila v aprilu za dve odstotni točki nižja kot predhodni mesec, enaka kot aprila 2012 in 7 odstotnih točk pod dolgoletnim povprečjem. V primerjavi z marcem sta se v aprilu najbolj znižali vrednosti kazalnikov proizvodnja ter pričakovan izvoz, zvišale pa so se vrednosti kazalnikov zalog ter pričakovanih cene in pričakovanega zaposlovanja.

V storitvenih dejavnostih se je klima popravila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v aprilu za dve odstotni točki višja kot mesec prej a hkrati za 24 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z aprilom lani je bila za odstotno točko nižja.

Naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu

Vir: Eurostat

Zaupanje v gradbeništvu se je nekoliko popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v njem v aprilu za tri odstotne točke višja kot marca in za 18 odstotnih točk višja kot aprila 2012, hkrati pa je bila še za 10 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z marcem večinoma zvišale, najbolj se je zvišala vrednost kazalnika pričakovana skupna naročila. Aprila je bil glavni omejitveni dejavnik v gradbeništvu nezadostno povpraševaje, s čimer se je spopadalo 53% gradbenih podjetij.

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v aprilu se je od predhodnega meseca znižala za dve odstotni točki, glede na april 2012 pa je bil kazalnik nižji za 14 odstotnih

točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj so se aprila v primerjavi z marcem v glavnem znižale, zvišali sta se le vrednosti kazalnikov obseg zalog in prodaja. V aprilu je bil delež podjetij v sektorju, ki jih tare premajhno povpraševanje 59%, polovica podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi.

Gospodarska klima se je aprila v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2012 v celotni EU27 večinoma poslabšala. V gradbeništvu so se po podatkih Eurostata v aprilu 2013 naročila glede na mesec prej znižala za 2,6 odstotne točke, glede na april lani pa so nižja za 6,2 odstotne točke. Glede na marec so se v aprilu za dobro odstotno točko znižala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju poslabšala za dobri odstotni točki. Splošni poslovni optimizem se je v aprilu v celotni evropski sedemindvajseterici znižal in sicer za 1,2 odstotne točke, v primerjavi z aprilom lani pa je nižji za štiri odstotne točke.

35

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija nekoliko manjša

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi nekoliko poslabšala. Po originalnih podatkih SURS-a je bila v februarju za 0,3 odstotka nižja kot v enakem mesecu leta 2012. Po impulznem trendu pa se je v februarju industrijska produkcija zviševala po stopnji 1,33%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v februarju za 0,3% manjše kot v mesecu prej, v primerjavi s februarjem lani pa za dva odstotka manjše.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih podatkih SURS-a v letošnjem februarju v primerjavi s februarjem 2012 povečala za slabih 14%. Impulzni trend kaže, da se je v februarju zviševala po stopnji 1.91%.

Produkcija v predelovalnih dejavnostih se je po originalnih podatkih SURS-a februarja v primerjavi s februarjem 2012 znižala za 0,3%, medtem ko impulzni trend kaže, da se je v februarju dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 1,3%.

V EU27 je februarja glede na januar industrijska produkcija zrasla za 0,4%, prav toliko pa tudi na območju evra. Glede na februar lani pa je letos industrijska produkcija v EU27 upadla za 2,5%, na območju evra pa za 3,1%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na mesec prej zrasla v desetih, padla pa v dvanajstih državah in sicer največ v Estoniji in na Malti (-3,9%).

5. Turistično povpraševanje rahlo navzgor, gradbeništvo tone še naprej

Vrednost gradbenih del je bila februarja za dobrega pol odstotka višja kot v januarju, a se je v primerjavi s februarjem 2012 zmanjšala za dobro desetino; hkrati se je v enakem obdobju za 11,3% zmanjšalo število opravljenih gradbenih ur, njihov impulzni trend pa znaša -0,81%.

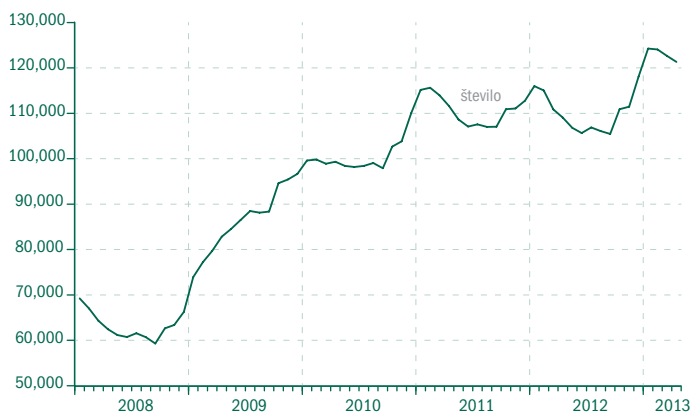
Skupno število turističnih prenočitev se je rahlo povečalo. Februarja jih je bilo za 0,2% več kot v enakem mesecu leta 2012, a hkrati se je skupno število prenočitev v drugem mesecu letos trendno zniževalo po mesečni stopnji -1,33%. Pri tem je spet prišlo do upada domačega turističnega povpraševanja, saj je februarju število turističnih prenočitev domačih gostov upadlo za 1,3% glede na februar 2012, a impulzni trend prenočitev domačih gostov v februarju kaže rast po stopnji 0,68%. Število prenočitev tujih gostov se je februarja povečalo in sicer za 2,5% glede na enak mesec v letu 2012, impulzni trend prenočitev tujih gostov v februarju kaže krčenje po stopnji 1,79%.

Podatki SURS-a o transportu za februar 2013 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 8,5% manj potnikov kot februarja lani, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu manjše za 5,5%. Potniški promet na brniškem letališču se je v februarju glede na februar lani zmanjšal za dobre 4%. V cestnem mestnem prevozu je bilo februarja prepeljanih za slabih 14% več potnikov kot v istem mesecu 2012. V pomorskem prevozu je bilo v februarju prepeljanega za 21,4% več blaga kot februarja 2012.

6. Sezonsko znižanje brezposelnosti

Na trgu dela se je stanje nekoliko umirilo. Število aktivnih prebivalcev se je v februarju zmanjšalo na 912929 oziroma za 40 oseb glede na mesec prej, glede na februar 2012 pa za dobrih 14 tisoč oziroma 1,5 odstotka. V februarju je bilo 788863 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na januar se je število delovno aktivnih povečalo za 152 oseb, glede na februar 2012 pa se je to število zmanjšalo za dobrih 23 tisoč oseb oziroma 2,9 odstotka. Med zaposlenimi jih je bilo v februarju še vedno slabih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od februarja lani zmanjšalo za tri odstotke. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na februar 2012 zmanjšalo za 7,7%. Med samozaposlenimi pa je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v februarju povečalo za 103, od februarja 2012 pa se je to število zmanjšalo za 711 oziroma 1,3%.

Iskalci zaposlitve

Vir: ZRSZ

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec marca 2013 registriranih 122630 brezposelnih oseb, kar je za 1436 oseb oziroma 1,2% manj kot ob koncu februarja, v primerjavi z marcem 2012 pa je bilo brezposelnih oseb za 11771 oziroma 10,6% več. V aprilu se je število iskalcev zaposlitve zmanjšalo še za 1298 na 121332. Na Zavodu za zaposlovanje se je na novo prijavilo 8185 brezposelnih oseb, kar je dobrih 6% več kot v marcu in za 13,8% več kot aprila 2012. Med novo-prijavljenimi je bilo 1060 iskalcev prve zaposlitve, 1852 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 4108 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Tudi odliv iz brezposelnosti je bil aprila večji kot marca, odjavilo se je 9483 oseb, med njimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 6346, kar je 3% več kot marca in 16,1% več kot aprila 2012.

Po podatkih Eurostata je bila marca 2013 stopnja brezposelnosti na območju evra 12,1%, kar je glede na mesec prej za desetinko odstotne točke več in 1,1 odstotne točke več kot marca lani. V celotni evropski sedemindvajseterici je bila stopnja brezposelnosti v marcu 10,9% in se je glede na enak mesec v 2012 povečala za 0,6 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo marca v EU27 26,5 milijona brezposelnih oseb, od teh 19,2 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v marcu najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (4,7%) in v Nemčiji (5,4%), najvišjo pa v Španiji (26,7%) in v Grčiji, za katero januarski podatek znaša 27,2%.

CENE IN PLAČE

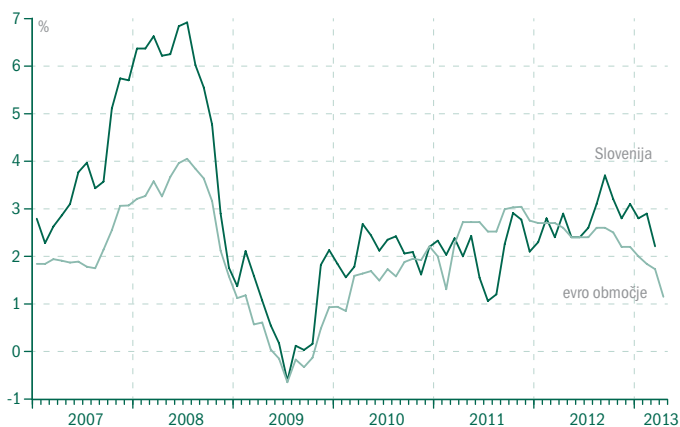
7. Ponovno opazno znižanje rasti cen

Aprila so cene življenjskih potrebščin zrasle za 0.7%, bolj dolgoročna dinamika se je ponovno znižala, medletna stopnja je padla na 1.5%.

Razlike v rasti cen blaga in storitev so bile aprila manjše kot prejšnje mesece (porasle so za 0.7% oziroma 0.5%), vendar cene blaga dolgoročno še naprej rastejo še enkrat hitreje od cen storitev. Življenjske stroške so navzgor potisnile predvsem nove kolekcije v skupini obleke in obutve (k skupni rasti cen so prispevale 0.5 točke), precej manj pa sadje in komunalne storitve (po 0.1 odstotne točke). K umirjanju cen pa so največ (0.1 odstotne točke) prispevali naftni derivati.

Med državami EU primerljiva rast cen (merjena s harmoniziranim indeksom) je bil aprila 0.6%, medtem ko je medletna padla na 1.6% (v evro območju pa na 1.2%). Razlika v rasti cen življenjskih potrebščin med evro območjem in Slovenijo se tako še naprej zmanjšuje; marca je bila 0.5 točke (rast cen v evro območju je bila 1.7%, v Sloveniji pa 2.2%), aprila pa 0.4 odstotne točke. Razlike v rasti osnovne inflacije (ki kaže endogeni del povečevanja cen, saj ne obsega cen energentov in zelene tržnice) se zmanjšujejo še bistveno hitreje. Tako je bila že marca medletna stopnja rasti osnovne inflacije v Sloveniji 1.5%, torej nižja kot v evro območju.

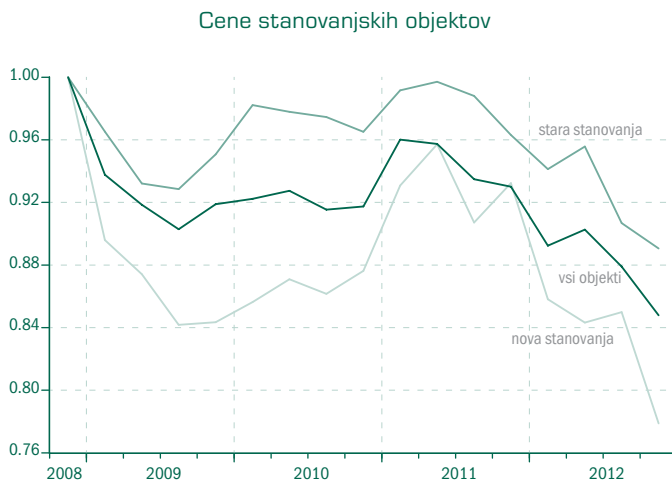
Harmonizirana inflacija

Vir: Eurostat

Medtem ko so se je rast življenjskih stroškov začela zmanjševati pred dvema četrletjema (po avgustu 2012), pa cene stanovanjskih objektov padajo že več kot leto in pol (zmanjševati

so se začele v drugem četrtletju 2011). Najhitreje se znižujejo cene novih stanovanj, te so bile konec lanskega leta že za približno 18% nižje od zadnjega obrata (torej se znižujejo približno za 1% na mesec). Cene starih stanovanj se znižujejo precej počasneje (za približno 0.6% na mesec).

Vir: SURS; lastni izračuni
Opomba: Cene so normirane na 2008/IV=1

Proizvajalčeve cene industrijskih proizvajalcev se še naprej počasi povečujejo, marca so porasle za 0.1% in so bile za 0.8% višje kot pred letom dni. Razlike v rasti proizvajalčevih cen med področji ostajajo še naprej velike. Marca so tako cene proizvodov za domači trg porasle (za 0.3%), za izvozne trge izven evro območja (za 0.2%), medtem ko so za izvozne trge znotraj evro območja padle za 0.3%). Tudi bolj dolgoročno še naprej najhitreje rastejo cene proizvodov za domači trg, vendar so se tudi te v letu dni povečale le za 1.1%. Po namenu porabe so se marca najbolj podražili energenti (za 2.1%), bolj dolgoročno pa so se največ povečale proizvajalčeve cene proizvodov za investicije (v letu dni so se podražili za 1.7%).

Pričakovanja ne kažejo na opazne spremembe v dinamiki cen v naslednjih nekaj mesecih. Pričakovane drobnoprodajne cene blaga tako še naprej ostajajo nekaj nad dolgoročnim povprečjem, medtem ko pričakovane cene storitev praktično stagnirajo vendar opazno pod dolgoročnim povprečjem (delež podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje cen presega delež tistih, ki pričakujejo povečanje približno za 10% vseh anketiranih). Tudi pri proizvajalčevih cenah kratkoročna pričakovanja ne kažejo opaznih sprememb v dinamiki.

Cene surovin so v zadnjem mesecu (aprilu) porasle za 0.4%. Najbolj so se povečale cene hrane (za približno 2.3% v evrih), najšibkejša pa je bila dinamika pri kovinah, kjer so cene

(v evrih) padle za 3.5%. Navkljub naraščanju pa so bile cene surovin konec aprila še opazno (v evrih za 7.4%) pod ravniyo pred letom dni. Najmanj so se v letu dni znižale cene nafte in kovin (v evrih za 2.3% oziroma 4.4%), najbolj pa cene neprehrambenih kmetijskih surovin (v evrih so se v letu dni zmanjšale za 12%).

8. Plače še naprej navzdol

40

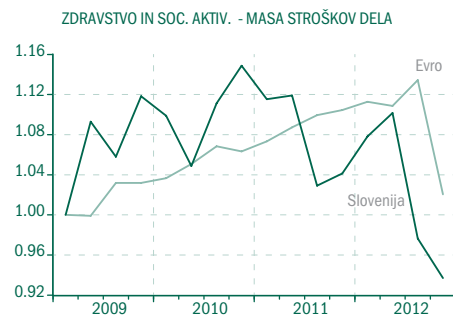
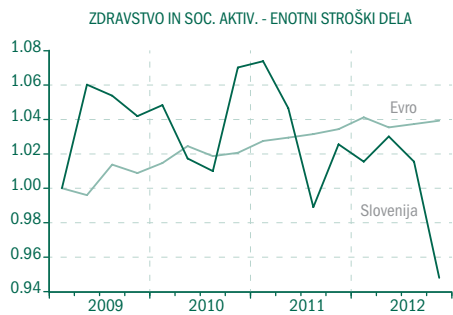
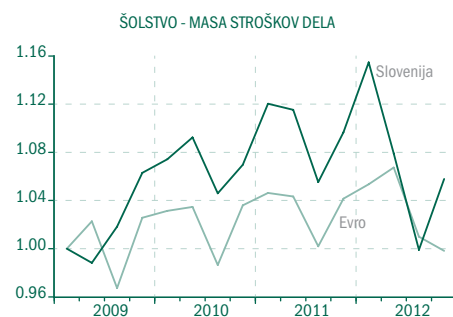
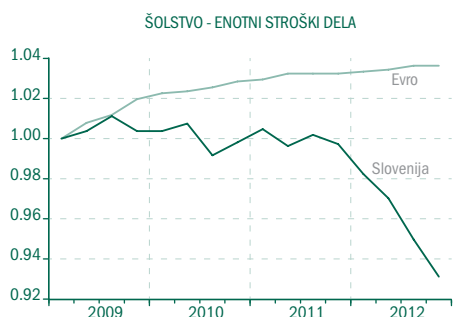
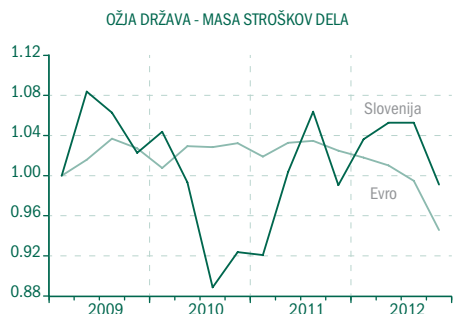
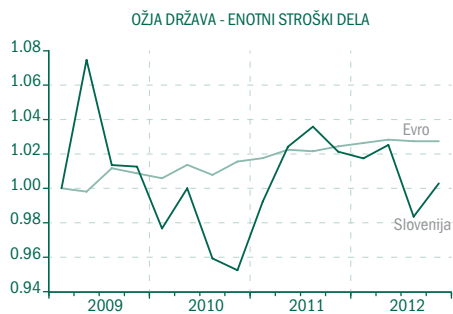
Povprečne plače so se februarja zmanjšale za 1.7%. Tudi bolj dolgoročno (medletno) so se povprečne plače zmanjšale za enak odstotek. Bolj dolgoročna dinamika merjena z impulznim trendom je bila 1.5% letno.

Razlike v dinamiki povprečnih plač med sektorji so bile velike, vendar so praktično v vseh, razen v izobraževanju padle. V izobraževanju so ostale nespremenjene, najbolj pa so se zmanjšale v rudarstvu (za 10.7%). Tudi v bolj dolgoročni (medletni) dinamiki so bile razlike med sektorji velike. Plače so se bolj dolgoročno povečale le v treh sektorjih; največ v oskrbi z električno energijo (2.6%), v rudarstvu (za 0.6%) in v predelovalni dejavnosti (za 0.3%). V vseh ostalih sektorjih je bila bolj dolgoročna dinamika plač februarja negativna. V letu dni so se najbolj zmanjšale v izobraževanju (za 5%).

Pri analiziranju povprečnih plač v februarju je seveda potrebno upoštevati opazno manjše število delovnih ur v primerjavi z januarjem in drugimi meseci. Letos je bilo zmanjšanje še zlasti veliko (za skoraj 11%). Zmanjšanje delovnih ur je bilo za okoli 4 odstotne točke večje od sezonskega. Zato so se povprečne plače za plačano uro, navkljub padcu povprečnih plač, opazno povečale, medletno so porasle za 2.2%.

Tudi na začetku letošnjega leta plače v javnofinančnem sektorju še naprej pešajo hitreje kot v ostalih sektorjih. V povprečju prvih dveh mesecev so bile v celotnem gospodarstvu povprečne plače za 1% nižje kot lani, v javnofinančnem sektorju (navadno povprečje stopenj rasti ožje države, šolstva in zdravstva s socialnim varstvom) pa 3.5%. Najhitreje se zmanjšujejo plače v šolstvu.

Enotni in celotni stroški dela v javnofinančnem sektorju

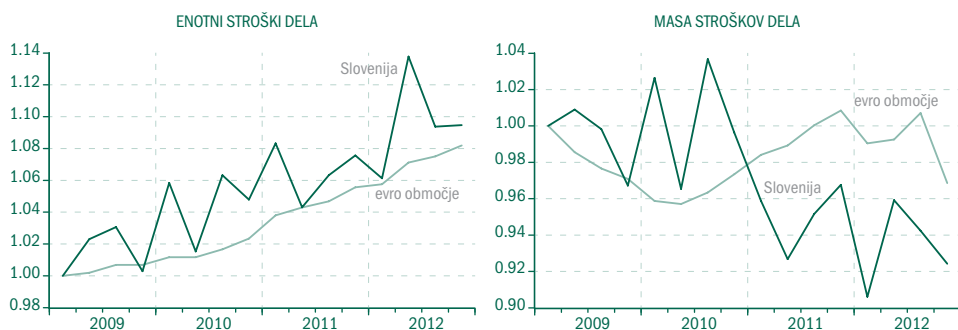
Vir: Eurostat, lastni izračuni

Opomba: Podatki za javnofinančni sektor; stroški dela so desezonirani in popravljeni za število delovnih dni; masa stroškov dela je izračunana kot produkt zaposlenosti in enotnih stroškov dela; podatki so preračunani na 2009/I=1

Na sliki je prikazana dinamika enotnih stroškov dela in mase stroškov dela za tri ključne segmente javnofinančnega sektorja: ožjo državo (javno upravo, obrambo in obvezno socialno varstvo), šolstvo in zdravstvo s socialnimi aktivnostmi. Da bi bila lažja primerjava »prispevka k stabilizaciji javnih financ« med segmenti in glede na evro območje, so

stroški dela preračunani na začetek krize (stanje v prvem četrtletju 2009 je enako 1). Ker je lahko dinamika mase stroškov dela različna od enotnih stroškov dela (zaradi različnega zaposlovanja), je prikazana dinamika tako enotnih stroškov dela kot tudi mase stroškov dela. Na dlani je, da so enotni stroški dela konec 2012 pod (nominalno!) ravniyo na začetku krize v vseh segmentih javnofinančnega sektorja. Prav tako je očitno, da je bilo zmanjšanje v dveh, v zdravstvu in še zlasti v šolstvu, bistveno večje kot v evro območju (za 7% oziroma 11% glede na začetek krize). Ker pa se je zaposlenost v javnem sektorju v Sloveniji zmanjševala manj intenzivno kot v evro območju, v šolstvu se je celo opazno povečala, je masa stroškov dela tako v zdravstvu kot v šolstvu do 2011/II porasla (glede na začetek krize) bolj kot v evro območju, potem pa se je razlika začela zmanjševati; opazno se je zmanjšala še zlasti v 2012. Istočasno je v ožji državi masa stroškov dela celotno obdobje po začetku krize praktično sledila trajektoriji mase plač v evro območju, le da je nekoliko bolj nihala. Tako se je od začetka krize do konca 2012 masa stroškov dela v ožji državi povečala kumulativno za približno 4%, v šolstvu pa za 6% več kot v evro območju, medtem ko se je v segmentu zdravstva in socialnih aktivnosti masa stroškov dela kumulativno zmanjšala za 6%, glede na 2009/I v evro območju pa povečala za 2%!

Stroški dela v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Opomba: Podatki so za predelovalno dejavnost; stroški dela so desezonirani in popravljeni za število delovnih dni; masa stroškov dela je izračunana kot produkt zaposlenosti in enotnih stroškov dela; podatki so preračunani na 2009/I=1

Relativno gibanje enotnih stroškov dela v javnofinančnem sektorju je torej bilo opazno različno od gibanja enotnih stroškov dela v izvoznem delu gospodarstva (predvsem v predelovalni dejavnosti), ki od sredine 2010 dalje dejansko posluje brez večjih ovir na strani povpraševanja. V predelovalni dejavnosti so namreč enotni stroški dela vse razdobje po začetku krize naraščali približno tako hitro kot v evro območju. Konec 2012 so bili za približno 9% višji kot na začetku krize (2009/I). Istočasno pa je bilo zmanjševanje zaposlenosti v predelovalni dejavnosti precej hitrejše kot v evro območju, tako da je masa stroškov dela od konca 2010 dalje vse bolj zaostajala za ustrezno maso stroškov dela v evro

območju. Od začetka krize se je masa stroškov dela v predelovalni dejavnosti kumulativno (nominalno) zmanjšala za približno 7%, približno še enkrat več kot v evro območju! Istočasno pa se je, kot je bilo dokumentirano v poglavju o trošenju, izvozno trošenje po 2010 gibalo z enako dinamiko kot v EU. Na enoto stroškov dela se je potemtakem izvoz bolj povečal kot v EU - konkurenčnost dela se je torej po 2010, v nasprotju s splošnim prepričanjem, vključno z EU Komisijo, v Sloveniji opazno hitreje povečevala kot v EU!

FINANČNA GIBANJA

43

9. Sprejemanje zaključnih računov je povzročilo opazna povračila davka na dobiček

Javnofinančni prihodki so marca padli (za 4%), aprila pa še za več porasli (za 15.5%). Bolj dolgoročno so precej zaostali za lanskimi vrednostmi, saj so bili aprila za 9.4% nižji od ustrezne vrednosti v lanskem letu.

Veliko medletno zmanjšanje aprilskih javnofinančnih prihodkov je nastalo pri neposrednih davkih. Ti so se v primerjavi z marcem sicer zmanjšali le za 1%, vendar bi morali, zaradi sezone (sprejemanja zaključnih računov in torej poračunov davka na dobiček), močno porasti. Prav izpad aprilskega davka na dobiček je prispeval levji delež k izpadu neposrednih davkov. Aprila je namreč bil poračun davka na dobiček negativen, do tega je verjetno prišlo zaradi obračunavanja ne-znižanih akontacij davka na dobiček v lanskem letu. Preveč plačan (po previsoki stopnji obračunan) davek je poračunan pri zaključnem računu. Opazno (za 36 milijonov) je bila aprila manjša tudi dohodnina. Ker pa se aprila pogosto premika timing vplačil (zaradi treh prazničnih dni konec meseca se premika obračun plač) bo na končen obseg dejanskega zmanjšanja dohodnine potrebno počakati še kakšen mesec. Prispevki, kot najpomembnejša davčna oblika neposredne obdavčitve, so se aprila precej popravili, porasli so za 3.2%. Tudi medletna stopnja se je dvignila, saj so bili za manj kot 1% nižji kot aprila lani leta. Ker lahko, kot rečeno, podatki za april tako pri dohodnini kot pri prispevkih precej nihajo zaradi praznikov konec meseca in ustreznega (možnega) premikanja timinga vplačil, bo tudi pri prispevkih potrebno počakati še kakšen mesec za zanesljivo oceno dinamike v prvih mesecih letošnjega leta.

Domači davki na blago in storitve so aprila letos presegli ustrezne davke v lanskem aprilu za približno 55 milijonov. Večino razlike so prispevale trošarine, ki so bile letos opazno višje. Sicer je bil tudi davek na dodano vrednost višji kot lani, vendar je bil letos aprila davčni donos verjetno višji od »normalnega« donosa (donosa za davčno razdobje) zaradi premika timinga v marcu. Za korektno oceno dinamike davka na dodano vrednost bo zato potrebno počakati še kakšen mesec. Iz istega razloga tudi ni mogoče preveriti (verjetnega) vzrok za opazno zmanjšanje donosa v prvem četrtletju (namreč, premik timinga v marcu). Na premike timinga stabilen obračun davka na dodano vrednost ob uvozu sicer kaže nižje

kumulativne vrednosti kot lani, vendar je razlika bistveno manjša (le 2% kumulativnega donosa) kot v prvih treh mesecih. Ker se je prispevek neto izvoza (saldo blaga in storitev brez faktorskih storitev) k domačemu produktu v drugem delu lanskega leta močno povečal (na 9% BDP), opazno zaostajanje donosa od davka na dodano vrednost ne preseneča, marčevski premik v timingu vplačil pa, kot rečeno, onemogoča oceno dinamike takšnega zaostajanja.

10. Celotni krediti v Sloveniji in evro območju z roko v roki navzdol

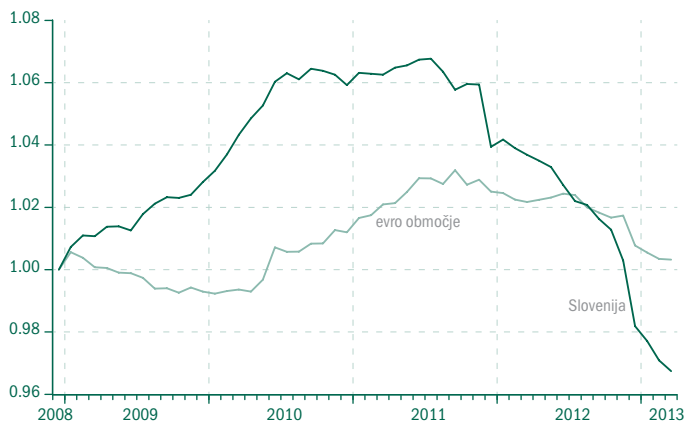
44

Skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom so se zmanjšali tako februarja kot marca. Vendar se medletna stopnja rasti praktično ni spremenila. Skupni krediti so tako bili marca za 6.7% nižji kot pred letom dni.

Še naprej se krediti podjetjem zmanjšujejo precej hitreje kot krediti prebivalstvu, v letošnjem prvem četrtletju se krediti podjetjem zmanjšujejo po okoli 100 milijonov na mesec (v letu dni so se do marca zmanjšali za 8.6%). Pešanje kreditov prebivalstvu je precej počasnejše, v letošnjih prvih treh mesecih v povprečju po okoli 30 milijonov na mesec.

Skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom, so prenehali rasti po drugem četrtletju 2010 (ko je Banka Slovenije zaostрила kapitalske zahteve) in začeli padati po drugem četrtletju 2011, ko se je zaradi začetka intenzivnega umikanja financiranja tujih bank praktično iz vseh »tranzicijskih« članic EU močno poslabšala likvidnost bank v teh državah; samo v obdobju 2011/III-2012/II so tuje banke zmanjšale kreditiranje v Sloveniji za približno 8%BDP, v Estoniji, na primer, celo za 15%BDP. Do konca prvega četrtletja letos so se tako skupni krediti prebivalstvu in gospodarstvu zmanjšali za približno 9%. Skupni krediti (privatnim nefinančnim enotam) so se, zaradi zaostritve zahtev evropskega regulatorja (EBA), začeli ponovno zmanjševati tudi v celotnem evro območju po 2011/III.

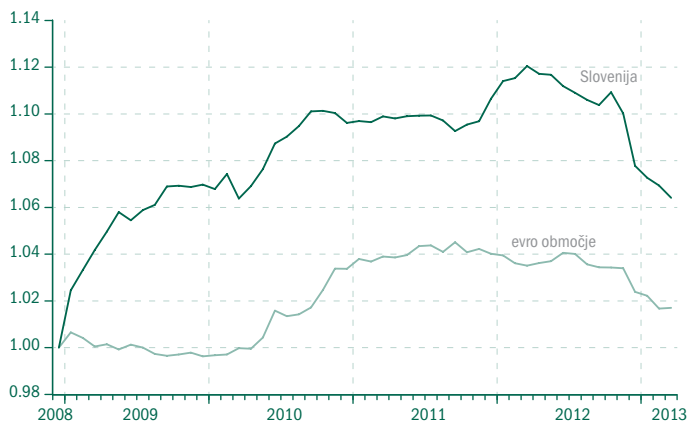
Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu

Vir: ECB; BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti prebivalstvu in podjetjem; vrednosti normirane na 2008/12=1.

Celotni krediti (podjetjem, prebivalstvu in državi)

Vir: ECB; BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti državi, prebivalstvu in podjetjem; vrednosti normirane na 2008/12=1.

Konec marca letos so tako bili skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom v Sloveniji za približno 3% nižji kot v začetku krize, v evro območju pa enaki kot v času začetka krize (decembra 2008). V obdobju zaostrovanja likvidnosti bank se je kreditni potencial bank za kreditiranje podjetij in prebivalstva zmanjšal tudi zaradi večjega kreditiranja države, saj so krediti državi za banke kapitalsko bistveno »cenejši« (seveda odvisno od ratinga države)

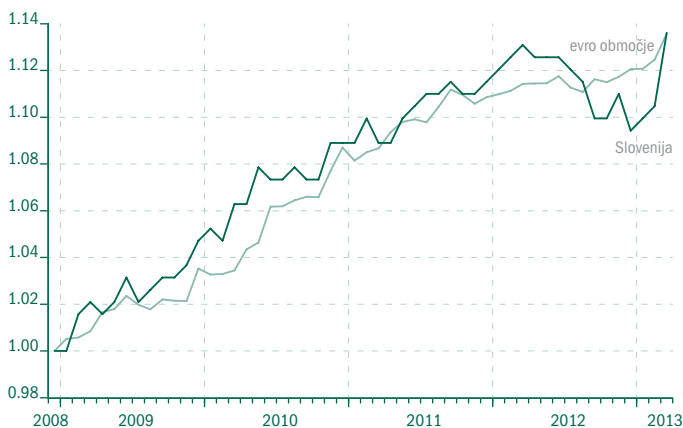
od kreditov podjetjem ali prebivalstvu. Centralna banka namreč zahteva od bank (za enak volumen kreditov) manjši kapital, če gre za kredite državi.

Celotni krediti državi, podjetjem in prebivalstvu so začeli hitreje padati šele v 2012/III. Podobno je tudi dogajanje v evro območju, le da se tam celotni krediti zmanjšujejo z nižje »post krizne« ravni. Navkljub padanju ostajajo celotni krediti (državi, podjetjem in gospodinjstvom) marca še za okoli 6% višji (v evro območju za 2% višji) kot na začetku krize.

46

Depoziti se zmanjšujejo opazno počasneje kot krediti. Skupni depoziti (podjetij in gospodinjstev) so se februarja in marca celo povečali, marca celo opazno (za 1.6%), tako da dolgoročno še vedno skoraj stagnirajo.

Depoziti nefinančnih enot, brez centralne države

Vir: ECB; BS; lastni izračuni
Opomba: Vrednosti normirane na 2008/12=1.

Trajektorija skupnih depozitov gospodinjstev, podjetij in ostalih nefinančnih organizacij (brez centralne države) je v Sloveniji že celotno obdobje po začetku krize malo nad ustrezno trajektorijo v evro območju. Depoziti so naraščali precej enakomerno po približno 1% na četrtletje, le pospešeno padanje kreditov po 2012/III jih je začasno potisnilo za 2% navzdol. Marca letos so bili depoziti, tako kot v celotnem evro območju, za 13.5% nad ravnijo tik pred začetkom krize (v 2008/12).

ECB je znižala svoje obrestne mere na začetku maja. Ustrezne posledice na obrestnih merah na denarnem trgu praktično niso opazne (trimesečni euribor se je, na primer, zmanjšal z 0.21 na 0.20).

Podatki o detajlističnih obrestnih merah so do marca. Osnovne značilnosti spreminjanja obrestnih mer ostajajo enake. Depozitne obrestne mere (za nove posle) se tako še naprej zmanjšujejo, bolj sistematično v evro območju, kot v Sloveniji, ter bolj pri prebivalstvu kot pri podjetjih. Pri prebivalstvu so depozitne obrestne mere v Sloveniji zelo podobne obrestnim meram v evro območju, medtem ko so pri podjetjih opazno (okoli točko, pri enoletni ročnosti) višje kot v evro območju.

Posojilne obrestne mere (za nove posle) stagnirajo, v evro območju in v Sloveniji. V Sloveniji so tako posojilne obrestne mere za prebivalstvo v Sloveniji še naprej nižje kot v evro območju (za okoli 0.8 točke pri letni ročnosti), medtem ko so pri podjetjih obrestne mere v Sloveniji opazno (za okoli 2 točki višje, pri enoletni ročnosti)..

47

11. Presežek na tekočem računu v prvih dveh mesecih letos

Februarski pozitivni saldo tudi dvomesečni saldo spreminja v rahlo pozitivnega. Neto zunanji dolg se je malo zmanjšal.

V februarju je bil dosežen presežek na tekočem računu 80 milijonov € (leto prej primanjkljaj 112.3 milijonov €) ki je rezultat blagovnega presežka 86.8 milijonov € (februarja 2012 primanjkljaja 49.5 milijonov €), storitvenega presežka 113.6 milijonov € (99.0 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev 54.4 milijonov € (60.0 milijonov €) in primanjkljaja v tekočih transferih 66.1 milijonov € (101.9 milijonov €).

Plačilna bilanca

(predhodni podatki, z dne 11.04.2013, v mio EUR)

	januar-februar		februar	
	2012	2013	2012	2013
I. Tekoči račun	-171,0	10,6	-112,3	80,0
1. Blago	-167,7	-67,5	-49,5	86,8
2. Storitve	246,0	276,8	99,0	113,6
3. Dohodki	-122,1	-110,3	-60,0	-54,4
4. Tekoči transferi	-127,2	-88,4	-101,9	-66,1
II. Kapitalski in finančni račun	296,0	-461,0	199,6	-108,1
A. Kapitalski račun	3,0	2,5	8,9	6,4
B. Finančni račun	293,0	-463,5	190,7	-114,5
1. Neposredne naložbe	72,8	100,2	101,9	34,9
2. Naložbe v vrednostne papirje	-608,8	-139,3	-819,4	16,3
3. Finančni derivativi	8,6	-23,4	8,6	-3,2
4. Ostale naložbe	829,5	-434,5	840,9	-173,7
5. Mednarodne denarne rezerve	-9,2	33,5	58,7	11,2
III. Neto napake in izpustitve	-125,0	450,4	-87,2	28,1

V prvih dveh mesecih 2013 skupaj je bil dosežen presežek tekočega računa 10.6 milijonov € (leto prej primanjkljaj -171.0 milijonov €) kot rezultat primanjkljaja v blagovni menjavi 67.5 milijonov € (v enakem razdobju 2012 je znašal primanjkljaj 167.7 milijonov €), presežka v bilanci storitev 276.8 milijonov € (246.0 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev -110.3 milijonov € (-122.1 milijonov €) in primanjkljaja v tekočih transferih -88.4 milijonov € (-127.2 milijonov €). V okviru bilance storitev sta bila presežka od transporta in potovanj v prvih dveh mesecih letos manjša kot lani. Tako je bil presežek v transportnih storitvah 99.2 milijonov € (v enakem obdobju lani 99.6 milijonov €), presežek pri potovanjih pa 173 milijonov € (191.8 milijonov €).

48

Ob izravnani tekoči bilanci je zaradi velike statistične napake in izpustitev 450.4 milijone € (v prvih dveh mesecih lani je bila -125.0 milijonov €) saldo na kapitalskem in finančnem računu -461.0 milijonov € (lani 296.0 milijonov €). Pri tem je bilo neto neposrednih tujih investicij za 100.2 milijonov € (v enakem obdobju lani 72.8 milijonov €), neto portfeljskih naložb za -139.3 milijonov € (lani -608.8 milijonov €), neto ostalih naložb pa -434.5 milijonov € (829.5 milijonov €). Mednarodne denarne rezerve so se povečale za 33.5 milijonov € (lani zmanjšale za 9.2 milijona €).

Neto zunanji dolg Slovenije je konec februarja znašal 13990 milijonov €, kar je 392 milijonov € manj kot konec 2012. Pri tem je bil bruto zunanji dolg 40808 milijonov €, terjatve pa 26818 milijonov €. V bruto dolgu je že 49.8% suverenega dolga. Devizne rezerve pri Banki Slovenije so konec marca znašale 655.7 milijonov €, kar je 66 milijonov € manj kot konec 2012.